

COLUMN

De schrijver van de column kan een gedragswetenschapper, een groepsleider, een wetenschappelijk onderzoeker, een beleidsmaker en/of een ouder zijn. Wat zij gemeen hebben, is hun ervaringen met jeugdigen met een licht verstandelijke beperking. In dit najaarsnummer van Onderzoek & Praktijk geven wij opnieuw het woord aan Adri Benschop, manager bij Expertisecentrum de Borg.

KOM OP, JE KUNT HET!

Adri Benschop

Jaren geleden was het de gewoonte om in de instelling waar ik werkte met groepen jongeren ervaringsprojecten te organiseren in de Ardennen en de Eifel. Projecten die er op gericht zijn om door middel van bijzondere activiteiten ervaringen op te doen, die als leerproces kunnen dienen voor gedragsverandering. Twee medewerkers waren ervaren en gediplomeerde bergbeklimmers. Zij organiseerden trainingen als abseilen en kletteren, maar draaiden hun hand ook niet om voor activiteiten als wildwater-kanovaren en speleologie.

Omdat ik als directeur graag op de hoogte wilde zijn van wat er tijdens dit soort trainingen gebeurde, had ik mij op een keer aangemeld als begeleider. Een van de jongeren, van Antilliaanse afkomst, maar dat had net zo goed iedere andere jongere kunnen zijn, was totaal niet gemotiveerd en zou het liefst die hele week op zijn kamer zijn gebleven om computerspelletjes o.i.d. te doen. Maar de hele groep ging, dus hij moest wel mee.

Ik heb tijdens die week de kunst van vertrouwen geleerd. Want als je in zo'n, iets te strak klimbroekje in de touwen hangt, is het letterlijk van levensbelang dat iemand van de groep een touw vastheeft waardoor jij niet bij een misstap naar beneden dondert; dat je "gezekerd" wordt. Maar ik kan u vertellen dat het je ook een kick geeft, als je daar hangt en je hebt op een gegeven moment geen puf meer, dat één van de jongeren van beneden dan roept: "Hup Adri, je kunt het!" De meesten in de groep, waaronder ikzelf, hebben het niet op eigen kracht gered en moesten geholpen worden, maar dat lukte dankzij een hulplijn die veiligheid en zekerheid bood.

Ik herinner mij nog als de dag van gisteren het stralende gezicht van die Antilliaanse jongen, die als een tijger zich naar boven werkte. Boven gekomen stonden enkele omstanders spontaan te applaudisseren. Dat was hem nog nooit overkomen, hij had wat gepresteerd en er werd nog voor geklapt ook. Naast de uitdaging die hij had overwonnen en de positieve beleving die bij hem nog jarenlang doorwerkte in zijn verdere behandeling heb ik toen geleerd wat vertrouwen en "zekeren" is.

Dit voorval schoot mij te binnen toen mij werd gevraagd om een column te schrijven in dit tijdschrift Onderzoek & Praktijk over actualiteiten, waaronder transitie in de LVB-zorg. Jaren geleden ging de discussie in deze sector over de IQ-grens. Internationaal gezien lag de grens om tot de categorie verstandelijk beperkt te worden gerekend bij 70. In Nederland hanteerden we een grens van 85. Uiteindelijk is deze uitdaging beslecht door te besluiten dat bij deze categorie niet alleen moet worden gekeken naar de verstandelijke vermogens, maar ook naar de sociale en emotionele redzaamheid van de jongeren. De hele jeugdzorg werd ondergebracht in de Jeugdwet en daarmee was alles "gezekerd".

Met de herziening van het zorgstelsel van AWBZ naar WLZ, WMO, Zvw, Jeugdwet en Participatiewet dreigen deze LVG-jongeren met gedragsproblemen opnieuw de dupe te worden van politiek en beleidsmatig gekrakeel over wie verantwoordelijkheid moet dragen voor het veiligstellen en "zekeren" van een ordentelijke opvang en behandeling van deze doelgroep. Het gaat daarbij niet alleen om het niveau, maar ook om de leeftijdsgrens van 18 jaar, de regio van herkomst en wie daarvoor, of beter gezegd: wie voor hen, uiteindelijk verantwoordelijkheid neemt.

Opnieuw ligt er een enorme uitdaging voor professionals en zorginstellingen die in gesprek moeten met lokale bestuurders, die van hogerhand een verantwoordelijkheid toebedeeld krijgen om die zorg te organiseren en die daarbij ook nog eens een taakstelling krijgen om op zijn minst 15% te bezuinigen. Vanwege de haast die dit kabinet heeft moet dat ook nog eens voor 1 januari 2015 geregeld zijn.

De gemeenten zijn er klaar voor, zo lees ik in de plaatselijke pers in de omgeving Noordwest Veluwe waar ik woon en waar één van de grootste instellingen voor LVB-ers met gedragsproblemen is gevestigd. "We kunnen het", schrijft de verantwoordelijke wethouder.

Als ik dit schrijf dan moet ik bekennen dat ik zo langzamerhand een beetje sceptisch aan het worden ben. Ik hoor de politiek tegen de plaatselijke bestuurders en de zorginstellingen roepen: "Kom op, je kunt het!" Maar ik vraag me dan af: Luisteren wij voldoende naar deze jongeren die in de touwen hangen en op ons rekenen? Kunnen wij ze een gevoel van vertrouwen geven dat hun zorg is "gezekerd"? Of moeten we ze straks laten vallen omdat we de indicatiestelling, de regelgeving, de financiering, of de gemeentelijke en regionale organisatie niet voor elkaar hebben?

We moeten ons realiseren dat wij niet *elkaar* moeten toeroepen: "Kom op, je kunt het", maar dat het die jongeren zijn die dat tegen ons als professionals, politiek en overheid roepen, en dan bedoelen ze met hun eenvoudige en misschien soms wat onbeholpen manier te zeggen: "Kom op 'leidings', regel het! We rekenen op jullie!"

Ik wens alle professionals en zorginstellingen veel succes en veel sterkte! Ik heb op verzoek van de redactie de afgelopen twee keer een column mogen schrijven in dit blad. Met plezier en met overtuiging, omdat de doelgroep mij aan het hart ligt.